

Jongste lichter Filmacademie is tikje zwaarmoedig

Achtergrond Eindexamenfilms

Net afgestudeerde filmmakers hebben een open oog voor de buitenwereld, en gaan grote kwesties niet uit de weg.

Door **André Waardenburg**

Lichter 2014 van de Nederlandse Filmacademie is tamelijk zwaarmoedig. Van de veertien afstudeerfilms, zeven fictie en zeven documentaires, gaat er een flink aantal over verlies en dood en de gevolgen van de economische crisis.

Ook worden actuele, maatschappelijke thema's niet geschuwd, en dat is wel eens anders geweest. Zo gaat *Gameboy* (Giancarlo Sánchez), een van de betere fictiefilms en winnaar van de Topkapi Fictieprijs, over een groepje pubers dat eindexamens steelt en doorverkoopt. *Onbepakt* (Tom van Blommestein) toont een jonge bankier die met roekeloos speculeren 18 miljoen euro verspeelt, een daad

waar hij persoonlijk aansprakelijk voor wordt gesteld. De documentaire *Onder ons* (Guido Hendriks) laat drie pedofielen praten over hun seksuele geaardheid. Het lijkt een gedurfde film maar hij blijft ondanks zijn overdreven vormgeving (zwart-wit, veel slowmotion) aan de veilige kant. Alle drie zijn namelijk schuld bewust over hun geaardheid en zeggen seksueel niet praktiserend te zijn. Hun liefde voor minderjarigen blijft zo naar eigen zeggen 'zui-ver'.

Noord Oost Hard West (Bart van den Aardweg) kreeg de VPRO Documentaireprijs. Het is een sterke en bij vlagen fraai gefotografeerde film die hangjongeren in Amsterdam-West volgt in hun poging door kickboksen iets van hun leven te maken. Onder begeleiding van een bezielende nononsense trainer (en instant vaderfiguur) leren ze hier discipline en ontsnappen ze mogelijkterwijs aan hun afkomst.

De beste documentaire laat zien dat het persoonlijke nog steeds politiek is. Mea de Jong wilde een film maken over hedendaags feminisme maar werd door haar moeder gewezen op hun eigen familiegeschiedenis: waarom maakt ze haar afstudeerfilm niet over de meerdere generaties

sterke vrouwen die in een tijd waarin dit nog hoogst ongebruikelijk was zonder man hun kinderen opvoeden? De Jong luistert naar haar moeder en richt de camera op haar eigen familie. Met mooie oude foto's en *home movies* documenteert ze de keuzes die haar moeder, oma en overgrootmoeder maakten.

Maar *If Mama Ain't Happy, Nobody's Happy* gaat vooral over De Jong en haar doortastende moeder Laura Dols, een charismatische verschijning. Ze interviewt Dols over haar leven, waarbij de nadruk langzaam verschuift naar de band tussen moeder en dochter. De Jong is bang dat haar moeder eenzaam wordt als zij als twintiger meer en meer haar eigen leven gaat leiden en Dols vindt dat de navelstreng nu toch echt rigoureuus moet worden doorgesneden. Ook stelt De Jong kritische vragen over haar moeders keuzes in het leven.

De vormgeving van de film voorkomt navelstaarderij. De Jong legt het maakproces bloot door te laten zien dat interviews meermalen zijn opgenomen en soms zelfs 'gescript'. Ook ensceneert ze scènes die haar moeder in een bepaald daglicht stellen. Door haar moeder vanaf een afstand te filmen terwijl zij alleen op de bank zit en tv

Mea de Jong laat zien dat het persoonlijke nog steeds politiek is

kijkt of eenzaam in bed ligt, lijkt het alsof Dols zielig alleen thuis zit. Als De Jong deze opnames vervolgens aan haar moeder toont, becommentarieert zij deze lachend - vooral de scène waarin zij letterlijk haar eigen boontjes dopt.

Bij de fictiefilms valt een aantal films op waarin kinderen de hoofdrol spelen. In *Anton* (Nico van den Brink) kijken we door de ogen van de tienjarige titelpersoon naar zijn ouders, die hem noodgedwongen naar een bevriend gastgezin sturen als zij door economische zorgen niet meer voor hem kunnen zorgen.

Nog beter is *Fernweh*, een door regisseur Ena Sendjarevic op film gedraaid portret van een 13-jarig meisje met felrood geverfd haar en trainingsjasjes waarop achterop 'Revolt' staat. Zij gaat naar een pleeggezin op het platteland en zonder veel dialoog komen we in zeer korte tijd (15 minuten) in haar hoofd te zitten, een knappe prestatie - met dank aan het intense spel van Shona Smit.

Keep An Eye Filmacademie Festival.
3 en 4 juli, Eye, Amsterdam. In het najaar worden de afstudeerfilms op televisie vertoond.